

**VALGA MAAKONNA
RAHVARAAMATUKOGUDE
2020. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Põhilised tegevussuunad	4
1.1 Koroonaviiruse mõju	4
1.1.1 Esimene laine	
1.1.2 Teine laine	5
2 Juhtimine	6
2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud:	6
2.2 Eelarve	6
2.3 Projektid.....	7
2.4 Personalikoosseis, juhtimine ja areng	8
2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest	9
2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused	9
2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	10
2.4.4 Erialahariduse omandamine	10
2.4.5 Töötajate tunnustamine	10
2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine	10
2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele	11
2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas.....	11
3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine	11
4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	14
4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine	15
4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused.....	15
4.3 RVL teenindus.....	17
4.4 Laste- ja noorteteenindus	18
4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine	18
4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine.....	18
4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine	19
4.4.4 Laste- ja noorteüritused	20
4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused	20
4.6 Raamatukogu kui kohaliku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond	21
4.6.1 kohalikul tasandil	21
4.6.2 riiklikul tasandil.....	23

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil.....	24
4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele	24
4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded.....	24
4.9 Andmebaasid	25
5. 2021. aasta tegevused	26
LISA 1. Personali koolitus	28
LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised.....	29
LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid.....	30
LISA 4. Laste ja noorteüritused	30
LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine.....	32

Sissejuhatus

Tabel 1

Maakonna nimi	Elanike arv (01.12.19)	KOVide arv maakonnas	Üldkasutatavate raamatukogude arv	Harukogude arv	Teenindus-punktide arv	Kokku
Valga	28 166	3	8	15	3	23+3

1. Põhilised tegevussuunad

- 2019. aasta aruandes püstitatud eesmärk säilitada kasutajate huvi ja harjumus raamatukogu kasutada päriselt ei täitunud:
 - koroonaaasta eripärast ja reeglitest tingituna vähenesid maakonnas kõik raamatukogutöö näitajad – lugejate, külastuste ja laenutuste arv, raamatukogudes toimus vähem üritusi ja koolitusi.
 - laste ja noorte lugemisharjumuse kujundamiseks toimus: Eesti Lastekirjanduse Keskuse „Lugemisisu“ programmiga ühines 3 raamatukogu, 2 raamatukogu ühines kirjastuse „Päike ja Pilv“ programmiga „Minu väike raamatukogu“, toimus 15. Nukitsa konkurss (Valgamaalt osales hääletusel 233 last), Ilon Wiklandi kohvernäitusest „Pikk-pikk teekond“ sai osa 741 inimest.
 - võrreldes 2019. aastaga kulutati raamatute komplekteerimiseks 12,8% rohkem (s.o. 12 521.- eurot, millest saadi riigilt lisatoetusena 6 581.- eurot) – raamatukogud said osta 677 eks. raamatut rohkem; RVLi kasutamine kasvas maakonnas ca 2,5 korda.
- Inventuur toimus Taagepera raamatukogus ja Valga Keskraamatukogu Tsirguliina haruraamatukogus, Otepää raamatukogu Puka haruraamatukogus lükkus 2021. aastasse.
- Tõrva valla raamatukogud ei ole struktuurimuudatustega edasi liikunud. Tõrva Vallavalitsus on võtnud eesmärgiks koostada valla arengukava, mille üheks osaks oleks raamatukogu(de) arengukava, mis on koostamisel. Muutused raamatukoguvõrgus saavad teoks peale valla arengukava valmimist. Antud olukorrast lähtudes on Helme raamatukogu juhataja pensionile mineku järel Tõrva Linnaraamatukogu direktor juhataja kohusetäitja ning kohapeal laenutab Ritsu noortetoa töötaja.
- Valga Keskraamatukogu sai uue kodulehe, 2021. aastal peaksid sinna lisanduma ka haruraamatukogude lehed.
- Valga Keskraamatukogu asutamise 155. ja taasavamise 95. aastapäeva tähistamist ei toimunud (oli planeeritud aprillis).

Raamatukogu tegevused *digikultuuriaastal*

- Otepää Linnaraamatukogu lasteosakonna töötaja luges WhatsApp'is ette muinasjutte.
- Valga Keskraamatukogu Lüllemäe haruraamatukogu korraldas 9 veebiüritust.
- Valga Keskraamatukogu
 - osales Valga Muuseumi ja Valga Avatud Noortekeskusega ERÜ projektikonkursil „Raamatukogud – muuseumid – noored“, mille raames toimusid erinevad töötoad ja valmis virtuaalne ajaloonäitus „Valga Lõvidega maja“,

- kodulehel saab vaadata 2020. aasta lõpus valminud virtuaalnäitust „August Gailit – Valgamaalt võrsunud anne“,
- lastekirjanduse osakonna jututunnid, kus jutte luges raamatukogunõid ja meisterdamisingid, toimusid veebis ning on järelvaadatavad.

1.1 Koroonaviiruse mõju

1.1.1 Esimene laine

- Otepää raamatukogu suleti vallavalitsuse otsusega 16. märtsist
 - lugejaid teenindati kontaktivabalt raamatukogude lahtiolekuaegadel.
 - Nõuni haruraamatukogu oli suletud kuu aega.
- Tõrva valla raamatukogusid ei suletud
 - raamatukogude ukсед olid lahti, kuid inimesed riulite vahele ei pääsenud, lugejaid teenindati võimalikult kontaktivabalt.
 - raamatukogutöötajad kandsid maski, sest puutusid lugejatega kokku.
 - Riidaja raamatukogu oli suletud korraliseks puhkuseks 2 nädalat.
- Valga valla raamatukogud suleti lugejatele vallavalitsuse otsusega 30. märtsist
 - raamatukogud teenindasid lugejaid kontaktivabalt, lahtiolekuaega lühendati 2 tunni võrra (v.a. Tsirguliina haruraamatukogu, mis töötas tavapärastel lahtiolekuaegadel ja Õru haruraamatukogus, mis töötas 1 tunni võrra vähem).
 - Lüllemäe haruraamatukogu oli suletud korraliseks puhkuseks 2 nädalat.

Lugejatel oli võimalik raamatuid tellida läbi RIKSWebi, telefoni või meili teel, raamatud saadi kätte kokkulepitud kohast. Tavapärasest rohkem oli laenutuste pikendamist.

Uusi teenuseid pakkuma ei hakatud – toimusid mõned virtuaalsed üritused, mis olid suunatud lastele.

Maskikandmise kohustust eriolukorra ajal, kui raamatukogud olid lugejatele suletud, ei olnud.

Raamatukogud taasavasid oma ukсед lugejatele 18. mail.

Taasavamise järel soovitati raamatukogudes kanda maski, toimus käte ja pindade desinfitseerimine, kehtima hakkas 2+2 reegel, teeninduslettidele olid selleks ajaks paigaldatud kaitseklaasid.

Raamatukogude eelarvetes kärpeid ei tehtud.

1.1.2 Teine laine

Teise laine ajal jätkus tavapärane teenindus.

Raamatukogud olid avatud tavapärastel lahtiolekuaegadel.

Külastuste arv vähenes ka aasta lõpus. Osad lugejad tellisid raamatud ette, et ei peaks raamatukogus kaua viibima, korraga laenutati rohkem raamatuid, kohalkasutused vähenesid, üritusi ja kasutajakoolitusi toimus tavapärasest vähem.

Lisandus maski kandmise kohustus nii töötajatele kui raamatukogu kasutajatele, jätkus pindade ja käte desinfitseerimine, 2+2 reegel hakkas jälle kehtima.

- Otepää Linnaraamatukogu hakkas kasutama raamatute tagastuskasti.
- Valga Keskraamatukogus lisandus n.ö. „uus teenus“ seoses Läti Vabariigis alates 12. oktoobrist kehtestatud korraga, et riiki sisenejatel peab olema elektrooniline „covid-pass“ (tegelikult QR-kood). Alates 07. detsembrist, kui selle olemasolu hakati piiril kontrollima, tulid inimesed (enamasti vanemaealised, kellel polnud nutitelefoni ega interneti kasutamise võimalust) raamatukokku – selle „passi“ sai raamatukogu vahendusel 179 inimest.

Raamatukogudes eelarvekärpeid ei tehtud.

Koroonaviirusest tingitud piirangud mõjutasid raamatukogu töö kõiki olulisi valdkondi – lugejateenindust, ürituste ja koolituste korraldamist.

Kontaktivaba teenindus kahandas raamatukogu põhinäitajaid – vähem laenutuste osas, aga külastusi vähendas kindlasti (käidi harvem, aga laenutati korraga rohkem, laenutusi pikendati). Raamatukogus kohapeal lugemine vähenes.

Samas aitasid koroonaviiruse piirangud muuta arusaamu ja raamidest välja mõelda. Saadud kogemuse põhjal on võimalik vaadelda pakutavat teenust teise vaatenurga alt ning mõelda selle kasutajasõbralikumaks disainimisele. Valga Keskraamatukogu kaalub raamatukapi soetamist.

2. Juhtimine

2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud

Otepää vald – valla keskraamatukogu (Otepää Linnaraamatukogu) ja 6 haruraamatukogu (Keeni, Kuigatsi, Nõuni, Puka, Pühajärve ja Sangaste).

- Lahtiolekuaja muutus:
 - Keeni haruraamatukogu – avatud esmaspäeval kell 10.00-16.00 ja neljapäeval kell 10.00-18.00
- Raamatukogu 3-liikmeline nõukogu pidas 1 koosoleku, mille käigus külastati kõiki valla raamatukogusid nende hetkeseisu kaardistamiseks ning tehti ettepanekuid tulevikuks.

Tõrva vallas tegutses aasta lõpu seisuga 6 raamatukogu – Tõrva Linnaraamatukogu, Tõrva Lasteraamatukogu, Helme, Hummuli, Riidaja ja Taagepera raamatukogu.

- 2020. aastal tegeleti raamatukogu arengukava koostamisega – selle kinnitamise ega võimaliku raamatukogude võrgu struktuuri muudatuste aega valla raamatukogud aruandes ei maininud.

- Tõrva Linnaraamatukogu direktor määrati peale Helme raamatukogu kauaaegse juhataja pensionile siirdumist Helme raamatukogu juhataja kohusetäitjaks, kohapeal laenutas Ritsu noortetoa juhataja.
- Lahtiolekuaja muudatused:
 - Helme raamatukogu – avatud teisipäevast reedeni kell 11.00-17.00
- Raamatukogu nõukogu ei maininud aruandes üksi raamatukogu. Mainiti valla haridus- ja kultuurikomisjoni ning kohalikku aktiivi.

Valga vald – Valga Keskraamatukogu ja 9 haruraamatukogu (Hargla, Kaagjärve, Koikküla, Laatre, Lüllemäe, Sooru, Tagula, Tsirguliina ja Öru).

- Raamatukogul on olemas arengukava 2017.-2021. aastaks, kuhu lisati 2020. aasta tegevuskava.
- Raamatukogu 5-liikmeline nõukogu 2020. aastal koos ei käinud.

2.2 Eelarve

Tabel 2

Põhieelarve	Seisuga 31.12.19	Seisuga 31.12.20	muutus %
Eelarve kokku	860 146	873 504	+1,6%
sh KRK	534 030	530 663	-0,6%
Personalikulu	581 026	598 017	+2,9%
sh KRK	377 726	381 545	+1,0%
Komplekteerimiskulu	125 433	139 407	+11,1%
sh KOVilt	70 372	79 093	+12,4%
sh riigilt	55 061	60 134	+9,2%
sh KRK	66 153	71 632	+8,3%
sh KOVilt	35 082	38 301	+9,2%
sh riigilt	31 071	33 331	+7,3%
Infotehnoloogiakulu	22 424	23 569	+5,1%
sh KRK	14 083	16 672	+18,4%
Koolituskulu	4 843	698	-85,6%
sh KRK	2 668	248	-90,7%
Kulu üritustele	8 575	3 502	-59,2%
sh KRK	5 909	2 868	-54,5%

Valga maakonna raamatukogude eelarvetesse laekus riigilt 16,7%, kohalikelt omavalitsustelt 82,9% ja muudest allikatest 0,4%; Valga Keskraamatukogu eelarvesse riigilt 22,4%, Valga vallavalitsuselt 77,0% ja muudest allikatest 0,6%.

Investeeringuid põhivarasse 2020. aastal ei olnud.

Raamatukogude eelarvetest jäi kasutamata 17 726.- eurot, s.o. 2,0%: peamiselt majanduskuludest, 2020. aasta eripärast lähtuvalt jäi kasutamata ka koolituskulusid ja kulusid üritustele.

2.3 Projektid

Tabel 3

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus
<i>Valga Keskraamatukogu Lüllemäe ja Tsirguliina haruraamatukogu</i>			
Kohtumine „Täheke“ toimetajatega ajakirja 60. juubeli puhul Eesti Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupp	01.05-31.12.2020	200.-	428.36

Antud projektiga pakuti lastele sisukamat üritust, millega populariseeriti ühtlasi ajakirja „Täheke“.

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

Maakonna raamatukogudes töötas 2020. aasta lõpus 34 raamatukoguhoidjat, sh 4 osalise koormusega. Neist oli kõrgharidusega 15 (sh raamatukogunduslik – 9) ja keskharidusega 19 (sh raamatukogunduslik – 2).

Aasta lõpus oli raamatukogude koosseisus 2,0 raamatukoguhoidja ametikohta täitmata – 1,0 ametikohta Tõrva valla Helme raamatukogus ja 1,0 ametikohta Valga Keskraamatukogu teenindusosakonnas.

Muid ametikohti oli raamatukogudes aasta lõpu seisuga 4,25 – vähenemine 0,5 ametikohta (Otepää Linnaraamatukogu koristaja ametikoht viidi valla majandusteenistuse alla).

Otepää vald

- Raamatukogus töötas aasta lõpu seisuga 8 raamatukoguhoidjat (6,3 ametikohta) ja 0,25 ametikohaga Pühajärve haruraamatukogu koristaja.
- 3 raamatukogutöötajal on kutsekoolitus läbimata.

Tõrva vald

- Raamatukogudes töötas aasta lõpu seisuga 6 raamatukoguhoidjat (6,0 ametikohta), 0,5 ametikohaga Helme raamatukogu koristaja ja 1,0 ametikohaga Riidaja raamatukogu koristaja-kütja.
- Alates 19. oktoobrist, raamatukogu kauaaegse juhataja pensionile siirdumise järel, oli töötajata Helme raamatukogu. Vallavalitsuse otsusega on 0,5 kohaga juhataja kohusetäitja Tõrva Linnaraamatukogu direktor ja 0,4 koormusega laenutas Ritsu noortetoa töötaja. Täpsem töökorraldus peaks selguma 2021. aastal.

Valga vald

- Raamatukogus töötas aasta lõpus 20 raamatukoguhoidjat (20,0 ametikohta), lisaks keskraamatukogus 2 koristajat (2,0 ametikohta) ja 0,5 ametikohaga infojuht.
- Alates 22. juunist oli seoses töötaja pensionile jäämisega täitmata keskraamatukogu teenindusosakonna konsultandi ametikoht.
- 31. detsembril oli viimane tööpäev oma ametikohal Valga Keskraamatukogu direktoril ja Lüllemäe haruraamatukogu juhatajal – mõlemad alustasid 04. jaanuaril 2021. aastal uuel ametikohal keskraamatukogus.

- Kutsekoolitus on läbimata 2 raamatukogutöötajal.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest

Väljaspool Valga Keskraamatukogu osales 18 maakonna raamatukogutöötajat 25 erineval koolitusel (2020. aasta eripärast lähtuvalt oli neist suur osa veebikoolitused). Nende koolituste maht oli 420 tundi, koolitustele kulutati 544.- eurot.

Valga Keskraamatukogu töötajatest osales 19 koolitusel 10 raamatukoguhoidjat. Nende koolituste maht oli 206 tundi, koolitustele kulutati 94.- eurot.

LISA 1

Koolitused andsid raamatukoguhoidjatele uusi teadmisi ja oskusi ning laiendasid ka nende silmaringi. Raamatukoguhoidjad ise hindasid koolitusi vajalikeks. Veebikoolituste osas hinnati eriti seda kui hiljem oli võimalik üle vaadata/jätkata sealt, kus pooleli jäi. Lisaks sai seda teha töökohas kohapeal – sai aega ja sõiduraha kokku hoida.

2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused

Tabel 4

Aeg	Koolituse teema	Koolitaja	Maht	Osalejaid / KOV
27.02	Lastekirjandus ja huumor 2019. aasta Valgamaa raamatukogudes – kokkuvõte	Jaanika Palm, lastekirjanduse uurija Kristi Simson	3 h	18/3
24.09	Valgamaa rahvaraamatukogud kogukonna vaates 2015-2019 Ilon Wiklandi 90. juubelile pühendatud kohvernäituse tutvustamine Noortekirjandus. Trendid ja muutused Rahva Raamatu kirjastuse ja raamatute tutvustus, koostöö autori(te)ga	Triinu Rätsepp Ulvi Lind, Tiia Pärnik-Pernik René Tendermann, tõlkija, Rahva Raamatu projektijuht Rain Siemer, Rahva Raamatu juht	4 h	16/3
26.11	Viirused. Kuidas me saame end ja teisi kaitsta 2020. aasta aruannetest	Marje Rebane, Valga Haigla Kristi Simson	2 h	11/3

Keskraamatukogu kulutas 2020. aastal koolituste korraldamiseks 154.- eurot.

2020. aasta räägiti kirjandusest – nii laste- kui noorte kui ka uuemast ilukirjandusest; anti ülevaade maakonna rahvaraamatukogudest kogukonna vaates eelneval 5 aastal; tutvustati Ilon Wiklandi juubelile pühendatud kohvernäitust „Pikk-pikk teekond“; räägiti viirustest.

2020. aastal ei kasutanud me maakonnas veebikoolituste tegemise võimalust, sellepärast oligi koolitusi aasta jooksul nii vähe.

Raamatukogutöö paremaks korraldamiseks on vaja korralikku infotehnoloogia-alast koolitust või koolitusprogrammi, mille läbimise järel oleksid raamatukogutöötajate teadmised ja oskused paremad.

Erialane nõustamine toimus peamiselt telefoni ja meili teel ning raamatukogudes kohapeal. Kohapeal oli põhirõhk kogude puhastamisel.

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Raamatukogutöötajad viisid läbi raamatukogutunde, esinesid erinevatel raamatukogu korraldatud üritustel, tegid ülevaateid tööst omavalitsuses jms.

LISA 2

2.4.4 Erialahariduse omandamine

Valga Keskraamatukogu Lüllemäe haruraamatukogu juhataja lõpetas Tallinna Ülikooli infoteaduste magistriõppe.

2.4.5 Töötajate tunnustamine

Kaie Tähe, Helme raamatukogu – tänukiri tehtud töö eest Tõrva Vallavalitsuselt.

Anne Pai, Riidaja raamatukogu – Karksi-Nuia Kultuurikeskuse tänukiri Mulgi mälumängu läbiviimise eest.

Endla Schasmin, Valga Keskraamatukogu – tänukiri tehtud töö eest Valga Vallavalitsuselt ja Kultuuriministeeriumilt.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine

Suuri ehitus- ja remonditöid 2020. aastal maakonna raamatukogudes ei toimunud.

Jooksvaid töid siiski teostati:

- Otepää raamatukogu
 - Puka haruraamatukogu – uuendati valgustussüsteemi,
 - Kuigatsi haruraamatukogu – parandati elektrisüsteemi, uuendati valvesüsteemi,
 - Pühajärve haruraamatukogu – likvideeriti veetorustiku leke, uuendati valvesüsteemi,
 - Sangaste haruraamatukogu – vahetati 2 akent, värviti osa seinu.
- Riidaja raamatukogu – puhastati mõisahoonde veerennid.
- Taagepera raamatukogu – vahetati välja osa laevalgustusest.

Raamatukogude asukoht on hea, ruumide olukord on üldiselt rahuldav. Kohati on vajalik sanitaarremont.

Otepää vald

- Otepää Linnaraamatukogu pidi loobuma ühest ruumist. Muret teeb jätkuvalt raamatukogu ruumide killustatus – 3 erinevat kohta vallavalitsuse maja 1. korrusel.
- Kuigatsi haruraamatukogu põrandad vajavad hooldust (on planeeritud 2021. aastasse).
- Sangaste haruraamatukogu lagi ja põrand vajaks remonti.

Tõrva vald

- Tõrva Linnaraamatukogus kuluks ära värskendusremont, vajalik on silmasõbralikuma valgustuse paigaldamine, probleemiks on ka näitusepinna puudumine.
- Hummuli raamatukogu asub liiga kitsastes oludes.

Valga vald

- Laatre haruraamatukogus on probleem ühe ruumi küttesüsteemiga.

LISA 3

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele

Muutusi 2020. aastal ei olnud. Ratastooliga on juurdepääs suuremal või vähemal määral tagatud 9 raamatukogus (sh 3 Valga valla raamatukogus).

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

Raamatukogude eelarvest kulus 2020. aastal infotehnoloogiale 2,7% jooksevkuludest; Valga vallas 3,1% jooksevkuludest. Selle eest soetati vaid hädavajalikku, teostati olemasoleva hooldust ja tasuti püsikulusid.

Internetiühendus on kõigis maakonna raamatukogudes, wifi kasutamise võimalus 20 raamatukogus.

Kõik maakonna raamatukogud kasutavad raamatukoguprogrammi RIKS.

Jätkuvalt on probleemsed kasutajaarvutid, mis on enamasti oma „parim enne“ aja töötanud kusagil mujal (N: töötaja laual, mõnes teises asutuses).

Valga Keskraamatukogul valmis uus koduleht, mille edasiarendamine veel toimub. 2021. aastal peaksid sinna lisanduma haruraamatukogude lehed. Uuendati wifi-seadmeid.

- 5 uut töötajaarvutit: Koikküla, Nõuni, Sooru, Tsirguliina ja Õru raamatukogus.
- 4 uut kasutajaarvutit: Helme (2, kasutatud) ja Sooru (endine töötaja arvuti) raamatukogus ning Tõrva Lasteraamatukogus (uus); Õru raamatukogus vahetati välja 2 kasutajaarvuti emaplaadid.
- 2 uut printerit: Tsirguliina ja Õru raamatukogus.
- 1 tšekiprinter: Tõrva Linnaraamatukogus.

3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine

2020. aasta lõpus oli Valga maakonna raamatukogude kogudes arvel 332 399 eks. raamatuid (sellest 64,5% ilukirjandust; 5,9% venekeelne kirjandus), 3 529 aastakäiku ajakirju, 32 käsikirja, 1 364 aulist, 192 elektroonilist ja 176 muud teavikut.

Sh Valga valla raamatukogude kogudes oli arvel 177 883 eks. raamatuid (sellest 62,8% ilukirjandus; 11,0% venekeelne), 1 818 aastakäiku ajakirju, 26 käsikirja, 1 308 aulist, 184 elektroonilist ja 111 muud teavikut.

Kogude ringlus oli 0,75; Valga vallas 0,64.

3.1 Komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

Komplekteerimise põhimõtted 2020. aastal ei muutunud. Prioriteediks on jätkuvalt eesti ilukirjandus, laste- ja noortekirjandus, Eestit puudutav kirjandus ja kodulooline kirjandus.

Valga Keskraamatukogul on olemas komplekteerimisplaan, mida saavad aluseks võtta ka teised maakonna raamatukogud. Rahaliste vahendite vähesuse ja raamatu hinna tõttu peavad väiksemad raamatukogud oma tellimused hästi läbi mõtlema arvestades ka oma lugejate huvidega – seega väiksemad raamatukogud ei saa alati komplekteerimisplaanist lähtuda.

Iga raamatukogu saab kord nädalas tellimislehe, mille alusel teeb oma valiku ning edastab tellimise keskraamatukogu komplekteerimisosakonda. Raamatute tellimiseks kasutatakse enamasti 2 hulгимüüjat – Apollot ja Rahva Raamatut –, valik tehakse hindade võrdlemise põhjal odavama hinna kasuks (viimasel ajal ka selle järgi, kust on võimalik soovitatav kogus raamatuid saada). Venekeelne kirjandus, peamiselt keskraamatukogule, ostetakse Lomeliuselt.

Riigi eraldatud raha eest toimub komplekteerimine läbi Valga Keskraamatukogu, osaliselt tellitakse ka kultuuriperioodika läbi keskraamatukogu komplekteerimisosakonna.

Enamasti ostavad maakonna raamatukogud raamatut 1 eks. kaupa, väga harva rohkem (v.a. Valga Keskraamatukogu).

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

Raamatute komplekteerimiseks kulus maakonna raamatukogudes 2020. aastal 110 379.- eurot (s.o. 79,2% komplekteerimiskulust), sellest saadi riigilt 53,0% ja kohalikelt omavalitsuselt 47,0%. Keskmiselt saadi omavalitsuselt 1 elaniku kohta 1.84 ja 1 kasutaja kohta 6.25 eurot. Maakonna raamatukogudesse osteti 8 416 eks. raamatuid, mille keskmine hind oli 13.12 eurot.

Sh Valga vallas oli komplekteerimiskulu raamatutele 57 527.- eurot (s.o. 80,3% komplekteerimiskulust), sellest saadi riigilt 56,4% ja omavalitsuselt 43,6%. Omavalitsuselt saadi 1 elaniku kohta 1.61 ja 1 kasutaja kohta 6.67 eurot. Valla raamatukogudesse osteti 4 532 eks. raamatuid, mille keskmine hind oli 12.69 eurot.

e-raamatuid maakonna raamatukogudesse 2020. aastal ei soetatud.

- *Annetusena* lisandus maakonna raamatukogude kogudesse 1 153 eks. raamatuid (12,0% juurdetulekust); sh Valga vallas 761 eks. raamatuid (9,9% juurdetulekust).

Valga vallas moodustas sellest suurema osa laste- ja noortekirjandus („Lugemisisu“ programm, Lüllemäe Põhikooli raamatukogu ümberkorralduse tagajärjel annetati palju raamatuid Lüllemäe haruraamatukogule).

- Kogude kasutatavus ja seosed lugejate sihtrühmadega

Ilukirjandust lisandus maakonna raamatukogude kogudesse 7 146 eks (74,7% raamatute juurdetulekust). Ilukirjandus moodustab maakonna raamatukogude kogude raamatutest 64,5%, ilukirjanduse laenutused moodustasid 77,7% raamatute laenutustest.

Valga vallas lisandus kogudesse ilukirjandust 3 948 eks. (74,6% raamatute juurdetulekust). Ilukirjandus moodustab valla raamatukogude kogude raamatutest 62,8%, ilukirjanduse laenutused moodustasid 73,9% raamatute laenutustest.

Teistest liikidest olid maakonnas populaarsed liik 1 (3,8% laenutustest), 9 (3,7%), 7 ja 3 (mõlemad 3,2%).

Laenutuste Top 5 maakonnas:

1. Tinnuri, Urve. Õed (2019) (18 eks., 211 laenutust)
2. Kooli, Piret. Raivo Järvi. Kõike muud kui kukupai (2019) (21 eks., 189 laenutust)
3. Uus, Eia. Tüdrukune (2019) (15 eks., 177 laenutust)
4. Osolin, Olav. Minu esimene elu (2020) (21 eks., 172 laenutust)
5. Ernits, Marje. Pilvede varjud (2020) (19 eks., 167 laenutust)

Võõrkeelset kirjandust lisandus maakonna raamatukogude kogudesse 576 eks. (6,0% raamatute juurdetulekust), sellest põhiosa moodustas venekeelne kirjandus – 95,7% võõrkeelsest kirjandusest.

Valga vallas lisandus raamatukogude kogudesse 574 eks. võõrkeelset kirjandust (10,8% raamatute juurdetulekust), sellest põhiosa – 95,8% moodustas venekeelne kirjandus.

Venekeelse kirjanduse lugejad on põhiliselt Valga Keskraamatukogul ja vähemas osas Öru haruraamatukogus. Venekeelse kirjanduse laenutusi oli maakonnas raamatute kojulaenutustest 6,0% (10 631), millest 99,5% Valga vallas (10 574, s.o. 13,6% raamatute kojulaenutustest).

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Perioodika komplekteerimiseks kulus maakonna raamatukogudel 28 89.- eurot (s.o. 20,7% komplekteerimiskulust); sh Valga vallas 14 062.- eurot (s.o. 19,6% komplekteerimiskulust).

Kultuuriperioodika tellimiseks läbi Valga Keskraamatukogu komplekteerimisosakonna kulus 1 797.- eurot, sellest Valga valla raamatukogudele 899.- eurot. Kultuuriperioodikat osteti ka omavalitsuse vahendite eest.

Perioodikat lisandus maakonna raamatukogude kogudesse ostuna 564 aastakäiku, millest 433 ajakirja ja 131 ajalehe aastakäiku; sellest Valga vallas 276 aastakäiku, millest 207 ajakirja ja 69 ajalehe aastakäiku.

- **Annetusena** lisandus kogudesse 156 aastakäiku perioodikat, sh 116 ajakirja ja 40 ajalehe aastakäiku; sellest Valga vallas 72 aastakäiku, sh 54 ajakirja ja 18 ajalehe aastakäiku.

- Kogude kasutatavus ja seosed lugejarühmadega

Perioodika laenutusi oli maakonna raamatukogudes 48 458 (s.o. 21,6% kojulaenutustest), millest Valga valla raamatukogude perioodika laenutusi oli 27 817 (s.o. 26,3% kojulaenutustest).

3.1.3 Auviste komplekteerimine

2020. aastal lisandus maakonna raamatukogude kogudesse 8 eks. auvist (sh 7 audiaalteavikut ja 1 kombineeritud auvis) – kõik annetusena Valga valla raamatukogudesse.

Auviseid on maakonna raamatukogude kogudes arvel 1 364 (0,4% kogudest), millest oli Valga valla raamatukogude kogudes 1 308 (0,7% kogudest). Auviste laenutusi oli 2020. aastal 32, sh Valga valla raamatukogudes 26.

3.2 Inventuurid, mahakandmised

2020. aastal toimus inventuur 2 maakonna raamatukogus: Taagepera raamatukogus ja Valga Keskraamatukogu Tsirguliina haruraamatukogus.

Raamatukogude kogudest kanti maha 17 828 eks. teavikuid (s.o. 5,2% kogudest), sh Valga valla raamatukogude kogudest 12 649 eks. (s.o. 6,7% kogudest), millest oli

- raamatuid 17 040 eks., sh Valga vallas – 12 047 eks. (sh ilukirjandust 12 769 eks., Valga vallas – 8 360 eks.);
- ajakirju 763 aastakäiku, sh Valga vallas – 596 aastakäiku;
- auviseid 11 eks., sh Valga vallas – 2 eks.;
- elektroonilisi teavikuid 3 eks., sh Valga vallas – 2 eks.;
- muid teavikuid 11 eks., sh Valga vallas – 2 eks.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

Raamatukogu põhiteenused

Teavikute kojulaenus ja kohalkasutus, avaliku teabe kättesaadavaks tegemine, päringutele vastamine, näituste ja sündmuste korraldamine, kasutajakoolitus, koduteenindus.

Tasulised teenused

Printimine, koopiate tegemine, skaneerimine, ruumide rent – vastavalt omavalituse kehtestatud hinnakirjale.

Valga Keskraamatukogus on võimalik rentida saali esitlustehnikaga, Koikküla haruraamatukogus ruumi rentida, pesupesemise ja duši kasutamise võimalus.

Tasuliste teenuste eest laekus Tõrva Linnaraamatukogus 40.45 ja Valga Keskraamatukogus 1 876.- eurot.

Välis teeninduspunktid – 3, kõik Tõrva vallas

Helme raamatukogu – Kalme päevakeskus, mille juhataja viis sinna raamatuid 1 kord kvartalis.

Riidaja raamatukogu – Leebiku teeninduspunkt, kus raamatukogu juhataja käis 1 kord kuus laenutamas.

Taagepera raamatukogu – Karjatnurme päevakeskus, kuhu raamatukogu juhataja viib raamatuid 2 korda kuus.

Ühendatud raamatukogud – 3 (kooli- ja rahvaraamatukogu)

Tõrva vallas Taagepera raamatukogu (asub Ala Põhikooli majas), Valga vallas Valga Keskraamatukogu Hargla haruraamatukogu (asub Harlga Kooli majas) ja Tsirguliina haruraamatukogu (asub Tsirguliina Kooli majas).

Postipunkt – 2

Otepää raamatukogu Puka haruraamatukogus ja Valga Keskraamatukogu Tsirguliina haruraamatukogus.

Kasutajate rahulolu-uuringuid 2020. aastal ei toimunud.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine

Kõikides maakonna raamatukogudes on internetiühendus ja 20 raamatukogus wifi kasutamise võimalus.

Kasutajate käsutuses on maakonna raamatukogudes 40 arvutit, sh Valga vallas 22. Arvuteid saab kasutada raamatukogude lahtiolekuajal (v.a. Valga Keskraamatukogu internetitoas, mis on avatud teisipäevast laupäevani kell 11.00-15.00, teistel aegadel saab kasutada lugemissaali arvutit). Kasutajaarvuti puudub 3 raamatukogus:

- Otepää valla Keeni ja Sangaste haruraamatukogus (Keenis saab kasutada kõrvalruumis noortekeskuse arvutit, Sangastes on postipunktis arvuti);
- Valga Keskraamatukogu Laatre haruraamatukogus.

Peamiselt kasutatakse kasutajaarvuteid vajalike dokumentide printimiseks.

Raamatukogudes on juurdepääs kohaliku omavalitsuse õigusaktidele (avalikkusele tutvumiseks ka arengukavad, detailplaneeringud jms.), olemas on maakonna- ja vallaleht ning vähemalt 1 üleriigiline päevaleht.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused. Üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte

Tabel 5

Raamatukogu	Lugejad 2019	Lugejad 2020	muutus (+-)
-------------	-----------------	-----------------	----------------

Maakond	8 919	8 295	-624
sh KRK	4 089	3 765	-324

Raamatukogu	Külastused 2019	Külastused 2020	muutus (+-)	Virtuaal- külast. 2019	Virtuaal- külast. 2020	muutus (+-)
Maakond	136 430	121 736	-14 694	46 154	68 735	+22 581
sh KRK	69 010	59 254	-9 756	46 048	68 613	+22 565

Raamatukogu	Laenutused 2019	Laenutused 2020	muutus (+-)	Päringud* 2019	Päringud* 2020	muutus (+-)
Maakond	259 551	253 757	-5 794	4 611	3 926	-685
sh KRK	125 439	116 674	-8 765	1 071	864	-207

Hölve oli maakonna raamatukogudes 29,5%; Valga vallas 24,2%.

Laenutustest moodustasid kojulaenutused 88,6%; Valga vallas 90,5%.

Maakonna raamatukogudes kõik näitajad vähenesid – lugejad 7,0%, külastused 10,8% ja laenutused 2,2%; Valga vallas – lugejad 7,9%, külastused 14,1% ja laenutused 7,0%.

Mõju avaldas:

- Maakonna elanike arv vähenes 1 108 inimese võrra, s.o. 3,8%.
- 2020. aastal avaldas külastuste vähenemisele mõju koroonaviirus – kevadel olid raamatukoguteenuse kättesaadavus piiratud, inimesed harjusid harvem raamatukogus käima.
- Elanikkond vananeb (enam ei näe nii hästi lugeda).
- Noori lugejaid ei tule nii palju juurde (laste arv on väiksem ning nende huvi lugemise vastu samuti).
- Muu meelelahutus on kergemini kättesaadav (internet, TV).
- Inimeste hobid võtavad ära vaba aega, mida saaks lugemiseks kasutada.
- Kindlasti annab tunda ka see, et raamatukogud ei saa nii palju kirjandust tellida kui lugejad sooviksid (nende huvid on väga erinevad). RVL küll leevendab seda, aga RVLiga tellitud raamatute kättesaamine võtab aega.

Virtuaalkülastused suurenesid 48,9%, peamiselt Valga Keskraamatukogus.

* Infopäringud

Infopäringute arv vähenes maakonna raamatukogudes 14,9%, Valga vallas 19,3%. Selle põhjusteks võivad olla näiteks: märkimata jätmine, inimesed ei vaja enam raamatukogust informatsiooni, vaid leiavad vajamineva ise internetist jne.

Raamatukogudest küsitakse:

- koduloo teemadel (N: Mulgi häärberid Tõrva vallas; Riidaja mõisa kummitused; Valgamaa arstid; Sangaste loss, krahv Berg ja tema tegevus jms.);
- Eesti ja Eesti ajaloo kohta (N: Järvamaa; Tartu rahu 100; Eesti linnade ajalugu; Tartu arhitektuur jms.);

- erinevate isikute kohta (N: Friedrich Reinhold Kreutzwald; Ernst Enno elulugu; Paul-Eerik Rummo; Pavel Loskutov jne.);
- lasteaiaõpetajad otsivad materjali (õppe)tööd toetavas osas ja erinevatel tunniteemadel (N: erivajadustega lasteaialaps; lasteaialapse kõne ja areng; loomad, kes magavad talveund jms.);
- rahvusliku käsitöö kohta (N: arhailine eesti tikand; eri maakondade sõrmkindad ja nende mustrid; rahvariideainelise naiste ülerõiva õmblemine jms.);
- raamatuid erinevate teemade kohta (N: näitemängud lastele; 20. või 21. sajandi huvitav teos; raamatud ilmast, kliimast jms.);
- luuletusi erinevatel teemadel (N: talvelinnud ja luuletused nendest; erinevateks tähtpäevadeks jms.).

Raamatukogudest küsitakse ka kohalikke puudutavat informatsiooni: vajalikke kontakte, bussigraafikuid jms.

Raamatukogu	Virtuaalürituste arv		Virtuaalüritustel osalejate arv		Virtuaalürituste järelvaatajate arv*	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Maakond	-	50	-	158	-	4 667
sh KRK	-	40	-	88	-	4 667

Virtuaalüritusi korraldasid:

- Otepää Linnaraamatukogu (WhatsApp'is) – muinasjuttude ettelugemine,
- Valga Keskraamatukogu lastekirjanduse osakond – virtuaalsed jututunnid ja meisterdamisingid (facebook'is ja YouTube'is),
- Valga Keskraamatukogu Lüllemäe haruraamatukogu – 9 veebiüritust.

Raamatukogu	Virtuaalnäituste arv	Virtuaalnäituste arv	Virtuaalnäituste	Virtuaalnäituste
	2019	2020	külastajate arv	külastajate arv
			2019	2020
Maakond	2	3	-	-
sh KRK	2	3	-	-

Virtuaalnäituste külastusi ei ole fikseeritud.

Virtuaalkoolitusi 2020. aastal Valga maakonna raamatukogudes ei toimunud.

4.3 RVL teenindus

Raamatukogudevahelise laenutuse kaudu telliti 1 923 raamatut, sh Valga Keskraamatukogust 1 394 (Valgast 1 259). Kasv võrreldes 2019. aastaga peaaegu 2,5 korda. RVLi ei kasutanud maakonnas 1 raamatukogu ja 3 raamatukogust ei tellitud midagi.

Enamasti toimus maakonnasisene RVL, sest selle eest ei pea inimene ise maksma. Peamiselt toimetab RVLi raamatukoguhoidja, vahel harva kasutati muid võimalusi (N: sotsiaaltransport, mõne tuttava abi jms.). Kullerteenust peetakse liiga kalliks ja pakiautomaate ei ole igas külas.

2020. aastal hakkasid aktiivsemalt RVLi kasutama Tõrva valla raamatukogud – nii maakonna keskraamatukogust kui omavahel.

Kõike, mida maakonna raamatukogud Valga Keskraamatukogust tellisid, ei olnud võimalik kohe saada – uued raamatud olid lugejate poolt laenutatud või reserveeritud.

Väljastpoolt maakonda telliti 19 raamatut (Tõrva Linnaraamatukogu – 4, Taagepera raamatukogu – 3, Valga Keskraamatukogu – 12).

4.4 Laste- ja noorteteenindus

4.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine

Uute raamatute tellimisel on lähtutud Eesti Lastekirjanduse Keskuse soovitudest ja auhinnatud lasteraamatute nimekirjadest, noorte lugemishuvist ja kooli soovitusliku kirjanduse nimekirjadest. Suurem rõhk on ilukirjandusel, aimekirjandust ostetakse vähem.

Laste ja noorte ilukirjanduse komplekteerimiseks kulus maakonna raamatukogudes 15 992.- eurot (14,5% raamatute komplekteerimiskulust), mille eest osteti 1 596 eks. raamatuid (keskmine hind 10.- eurot). Sh Valga vallas kulus laste ja noorte ilukirjanduse komplekteerimiseks 8 599.- eurot (14,9% raamatute komplekteerimiskulust). Selle eest osteti 895 eks. raamatuid (keskmine hind 9.61 eurot).

- **Annetusena** lisandus maakonna raamatukogude kogudesse 368 eks. laste ja noorte ilukirjandust, sh Valga vallas 301 eks.

- Annetustest suure osa said Eesti Lastekirjanduse Keskuse projektiga „Lugemisisu“ liitunud 3 raamatukogu – kokku 148 eks., lisaks sai Valga Keskraamatukogu Lüllemäe haruraamatukogu endale raamatud, mida Lüllemäe Põhikooli raamatukogu enam peale ümberkorraldusi ei vajanud.

- Kogude kasutamine

- Laste ja noorte ilukirjandus moodustab maakonna raamatukogude kogudes olevast ilukirjandusest ca 36%, laenutused lastele moodustavad raamatukogude kojulaenutustest 12,5%.
- Raamatukogudesse on tellitud ka erinevaid laste ja noorte ajakirju (14 – „Täheke“; 5 – „Hea Laps“, „Miki Hiir“, „Minu Maailm“; 3 – „Värske Rõhk“; 1 – „Autod“, „Barbie“, „Buduaar Teen“, „Mesimumm“, „My Little Pony = Minu Väike Poni“, „Tom & Jerry“) ning 6 ajalehte „Postimees Juunior“, aga huvi nende vastu on vähene.

4.4.2 Laste ja noorte raamatukogu kasutamine

Tabel 6

Raamatukogu	Lugejad 2019	Lugejad 2020	muutus (+/-)	Külastused 2019	Külastused 2020	muutus (+/-)	Laenutused 2019	Laenutused 2020	muutus (+/-)
Maakond	2 514	2 362	-152	35 744	29 856	-5 888	31 294	28 138	-3 156
sh KRK	1 290	1 176	-114	19 425	14 644	-4 781	12 792	10 834	-1 958

Maakonna raamatukogude kasutajatest moodustasid lapsed 28,5%, laste külastused 24,5% ja laenutused lastele 12,5% kojulaenutustest; Valga vallas raamatukogudes – kasutajatest

moodustasid lapsed 31,2%, laste külastused 24,7% ja laenutused lastele 10,3% kojulaenutustest.

Lastest lugejate arvu vähenemise taga on laste arvu vähenemine maakonnas, sageli ei ole lapsed ise raamatukogu lugejad, vaid neile laenutavad vanemad.

Külastuste arvu mõjutas 2020. aastal kindlasti koroonaviirusega seotud piirangud – kevadel ei saanud raamatukogudes aega veeta, erinevaid üritusi ja raamatukogutunde toimus vähem. Kevadisel koroonaperioodil kaotasid Valgas lapsed raamatukogus käimise harjumuse ning see ei taastunud aasta lõpuni.

Laenutuste languse põhjused on suuresti samad mis eelmistel aastatel:

- lapsed loevad peamiselt kooli kohustuslikku kirjandust (võimalusel pigem kooliraamatukogust),
- vaba aja sisustamiseks on teisi võimalusi – hobid, internet jm. meelelahutus,
- kool ja erinevad huviringid võtavad palju (vaba) aega.

4.4.3 Laste- ja noorteteenindus, sh lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine

Töö laste ja noortega on aktiivsem nendes raamatukogudes, mis asuvad kooli ja/või lasteaiaa samas asulas. Raamatukogud teevad koostööd koolide ja lasteaedadega, kus see on võimalik.

Raamatukogu ja raamatutega tutvumine algab juba *eelkoolieas* – lasteaiaas või raamatukogus tutvustatakse uusi lasteraamatuid, nende autoreid, toimuvad ettelugemised ja muinasjututunnid.

Probleemne on *koduste laste kaasamine*.

Kooliõpilastele korraldatakse *raamatukogutunde* (vt. 4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele). Mõnes raamatukogus on läbi viidud ka erinevaid koolitunde.

Raamatukogud pakuvad ka erinevaid *ajaveetmise võimalusi*: lauamängude mängimine, puslede kokkupanemine, erinevad õpitoad/meisterdamised/joonistamised.

Lastele ja noortele korraldatakse erinevaid *viktoriine*.

Raamatute ja lugemise populariseerimisele aitab kindlasti kaasa *kohtumine (laste)kirjanikega*.

Koostöö *noortekeskustega* võib tuua noori ka raamatukokku (Helme raamatukogus laenutab raamatuid Ritsu noortetoa töötaja).

„*Lugemisisu*“ *programm* ja „*Minu väike raamatukogu*“ populariseerib kindlasti laste lugemist.

2020. aasta õnnestunuim projekt oli *Ilon Wiklandi* 90. juubelile pühendatud *kohvernäitus* „Pikk-pikk teekond“ – sellega olid rahul üritustel osalejad ja ka raamatukoguhoidjad.

Keeni ja Lüllemäe raamatukogu käivad kohalikus *koolis raamatuid laenutamas*.

Lugemisharjumusi aitab kujundada *suvelugemise programm*, mida 2020. aastal korraldasid Valga Keskraamatukogu lastekirjanduse osakond ja Lüllemäe haruraamatukogu.

Uuemat kirjandust on vaja pidevalt soovitada ja *tutvustada*, sellele tähelepanu juhtida ja võimalusel siduda varem ilmunud raamatutega. 2020. aasta oli **15. Nukitsa konkursi aasta** – see võimaldab tutvustada uuemat eesti lastekirjandust.

Samuti on oluline *koostöö õpetajatega* – tutvustada neile uuemat kirjandust, et nad saaksid noortele soovitada kirjandust, mis neid kõnetaks.

Raamatukogudes tutvustatakse lastele ja noortele raamatuid erinevate **näituste ja väljapanekutega** – 2020. aastal korraldati lastele ja noortele 113 näitust; sellest Valga vallas 57. Teemad olid erinevad: 2020. aasta juubilarid ja nende looming, erinevad kalendritähtpäevad jne., uute lasteraamatute väljapanekud on enamikus raamatukogudes.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused

Maakonna raamatukogudes korraldati lastele ja noortele 169 erinevat üritust, kus osalejaid oli 2 735, sellest Valga vallas 122 sündmust 1 665 osalejaga.

LISA 4

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Tabel 7

Koduteenindus	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Otepää RK			
Keeni	46	1	7
Kuigatsi	35	1	1
Pühajärve	12	1	2
Sangaste	32	1	7
Otepää	20	1	10
Tõrva vald			
Hummuli RK	9	1	5
Taagepera RK	15	1	7
Valga KRK			
Kaagjärve	3	1	2
Koikküla	42	1	2
Laatre	11	1	1
Lüllemäe	32	1	8
Sooru	15	1	3
Tagula	60	1	5
Tsireguliina	74	1	8
Valga	49	1	5

Raamatukogud pakuvad koduteenindusena ainult erinevate teavikute laenutamist.

Maakonna 23 raamatukogust ei osuta koduteenindust 8. Põhjuseks see, et pole soovijaid või raamatukoguhoidja ise ei sõida autoga (kui on vaja kaugemal kui sama asula teenust osutada), siis kasutatakse kokkuleppel lähedaste või naabrite abi.

Otepää raamatukogu Keeni ja Sangaste haruraamatukogu töötaja viib raamatuid Sangaste Kodu hoolealustele.

Otepää Linnaraamatukogu osutas seda teenust peamiselt koroonaa esimese laine ajal, aga tavaliselt ei ole selle järele vajadust. Valga Keskraamatukogu Lüllemäe haruraamatukogus vajas seda teenust kevadisel koroonaperioodil lisaks tavapärasele veel 5 inimest.

4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

Maakonna raamatukogudes toimus 2020. aastal 261 erinevat üritust, kus osales 4 419 inimest, sellest Valga vallas 151 üritust 2 118 osalejaga (sisalduvad lastele korraldatud üritused).

Ürituste korraldamiseks kulus maakonnas 3 502.- eurot (0,4% jooksevkuludest), sellest Valga vallas 2 868.- eurot (0,5% jooksevkulust). Raamatukogude eelarvetes oli ürituste korraldamiseks raha, mis jäi koroonapiirangute tõttu kasutamata.

Erinevaid näituseid ja väljapanekuid korraldasid raamatukogud 289, sellest Valga vallas 159 (sisalduvad lastele korraldatud näitused).

4.6.1 kohalikul tasandil

Raamatukogu roll kohalikus kultuuri- ja seltsielus sõltub kohalikest oludest – kas läheduses on veel mõni kultuuriasutus, inimestest, kes kohapeal elavad ja kui aktiivne on raamatukoguhoidja ise.

Koostööd kohalike omavalitsusega hinnatakse üldiselt heaks:

- Otepää raamatukogu Pühajärve haruraamatukogu vanemraamatukoguhoidja on Otepää vallavolikogu kultuurikomisjoni liige.
- Taagepera raamatukogu juhataja on Tõrva vallavolikogu haridus- ja kultuurikomisjoni liige.

Raamatukogude poolt korraldatud ürituste eesmärk on oma kogude tutvustamine erinevate ürituste ja näituste/väljapanekute kaudu, kohaliku kogukonna kaasamine, neile huvitavate ürituste, mis pakuvad meelelahutust ja laiendavad silmaringi, pakkumine.

Raamatukogude ruumides oli elanikel võimalik osaleda

- koosolekutel – külakoosolekud, kohtumised vallavalitsuse töötajatega (Helme ja Taagepera raamatukogu), Taagepera koguduse nõukogu koosolek ja Eesti Keskerakonna Valga piirkonna koosolek (Taagepera raamatukogu), küla 100. aastapäeva tähistamise eestvedajate koosolek (Valga Keskraamatukogu Tsirguliina haruraamatukogu);
- erinevates ringides/klubides – Švejki klubi (Otepää Linnaraamatukogu), mulgi keele ring (Tõrva Linnaraamatukogu), Mulgi Kultuuri Ring MUKURI (Riidaja raamatukogu), ristsõnalahendajate klubi RISTIK ja joogaring (Taagepera raamatukogu), laste ja täiskasvanute kunstiringid (Valga Keskraamatukogu Lüllemäe

haruraamatukogu), vanemaealistele pakuti võimalust koos käia (Valga Keskraamatukogu Tagula haruraamatukogu);

- koolitustel/õpitubades – Kaabsoo küünlakoja koolitus, krepplillede, kalligraafia ja haldjate viltimise õpitoad (Helme raamatukogu), tervisliku toitumise koolitused koos praktilise tegevusega (Valga Keskraamatukogu Koikküla haruraamatukogu), koolitus „Portree alustõed“ (Valga Keskraamatukogu Lüllemäe haruraamatukogu), käsitöölased õpitoad (Valga Keskraamatukogu Tsirguliina haruraamatukogu).

Raamatukogud teevad koostööd kohalike lasteaedade ja koolidega, erinevate kohalike ühenduste, seltside ja organisatsioonidega ning kultuuri/rahvamajadega:

Otepää vallas

- Otepää Linnaraamatukogu – koostöö Otepää Gümnaasiumi, Otepää Kultuurikeskuse ja kohalike muuseumidega (ajaloomuuseum, lipumuuseum, talispordimuuseum);
- Keeni haruraamatukogu – koostöö Keeni Põhikooli ja lasteaiaga;
- Kuigatsi haruraamatukogu – korraldab üritusi koostöös samas majas asuva MTÜga Josephine;
- Pühajärve haruraamatukogu – koostöö Pühajärve Põhikooli ja lasteaiarühmaga, Pühajärve Haridusseltsiga.

Tõrva vallas

- Hummuli raamatukogu – koostöö kohaliku pensionäride ühinguga Hõbejuus – uuema kirjanduse tutvustamine;
- Riidaja raamatukogu – koostöös Tõrva Kirik-Kammersaaliga Henrik Visnapuu 130. sünniaastapäeva tähistamine; osales Viljandimaa Arenduskeskuse, Mulgimaa Arenduskoja ja Mulgi Kultuuri Instituudi korraldatud Mulgimaa peremängul; Põdrala pensionäride ühenduses tutvustas Põhjamaade Kirjanduse Nädalal uuemat põhjamaade kirjandust;
- Taagepera raamatukogu – kuulub maakondlikku Täiskasvanud Õppija Nädala tööühmaga, koostöös Ala Külaseltsiga korraldab mitmeid koosviibimisi;
- Tõrva Lasteraamatukogu – koostöö Tõrva Gümnaasiumi ja lasteaedadega;
- Tõrva Linnaraamatukogu – koostöö Mulgi Kultuuri Instituudiga.

Valga vallas

- Lüllemäe haruraamatukogu – koostöö Lüllemäe Põhikooli ja lasteaia ning Valga Kultuuri- ja Huvialakeskusega; koostöö Karula Ajaloo Seltsiga kohaliku ajaloo kogumisel, pakkus ruume Karula Naisseltsi korraldatud koolitustele, raamatukogus toimus Maaelu Edendamise Sihtasutuse nõustamised põllumeestele;
- Tsirguliina haruraamatukogu – koostöö Tsirguliina Kooli ja lasteaia, Tsirguliina rahvamaja ja MTÜga Joude;
- Valga Keskraamatukogu – hea on koostöö Valga Põhikooli ja Valga Priimetsa Kooliga, lasteaedadega Buratino, Kaseke, Pääsuke ja Walko, Valga Muuseumi, Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuse, Tiina Loomemaja ja Valgamaa Arenguagentuuriga (maakondlike konkursside auhinnad), kohvikuga Carl (seal toimuvad suurem osa keskraamatukogu korraldatud lugejaüritusi).

Raamatukogudes toimus mitmeid raamatuesitlusi ja kohtumisi huvitavate inimestega:

- Valga Keskraamatukogu Lüllemäe haruraamatukogu – Tiit Meren esitles raamatut „Kaagjärve Veenus“, toimus kirjanduslik-muusikaline kohtumine Aapo Iivesega;
- Valga Keskraamatukogu Kaagjärve haruraamatukogu – Ene Arikainen esitles raamatut „Allee õnneni“;
- Valga Keskraamatukogu Tsirguliina haruraamatukogu – kohtumine mari rahvusest vene keele õpetajaga, kes tutvustas oma rahva kodumaad, ajalugu ja kombeid;
- Valga Keskraamatukogu – toimetajad esitlesid Metsaülikooli tegevusest Eestis 2015.-2019. aastal rääkivat raamatut „Terve, tark ja kartlik? Infoinimene 100-aastases Eestis“, toimus kohtumine kirjaniku ja endise diplomaadi Kuido Meritsaga.

Raamatukogude omavaheline koostöö piirdus peamiselt RVLiga, kuigi aasta algul planeeriti ka mitmeid ühisüritusi (mida kahjuks ei õnnestunud korraldada).

Riidaja raamatukogu juhataja viis läbi mitmeid ekskursioon Riidaja mõisas ja mõisapargis.

Valga Keskraamatukogu korraldas

- veebipõhise Eesti raamatu päevale pühendatud kirjandusliku viktoriini oma lugejatele,
- veebipõhise kodanikupäeva viktoriini õpilastele,
- vabariikliku konkursi „Koidulauliku valgel“ maakondliku eelvooru.

Raamatukogu osales Piirilinna Põnevusmängus, mille korraldasid Kagu politseijaoskond Valgas ja Kaitseliidu Valgamaa malev seoses politsei ja kaitseliidu 102. aastapäevaga.

Mõned näited raamatukogude korraldatud näitustest:

- Taagepera raamatukogu – Heidi Toominga fotonäitus „Šveits eestlase pilgu läbi“, Maile Kreevsi näitus „Mulgimaa ajalugu“, „Nahka pandud mõtted“ (Ulvi Hallikmäe ehk Lusti-Leenu kogutud kalambuudid), Ülle Rosenbergi piltide näitus;
- Tõrva Linnaraamatukogu – Tarvastu Muusika- ja Kunstikooli õpilaste kunstinäitus, Ülle Laiakask'i „Unistustest läbi nõelasilma“ (rahvuslikud tikandid riidel), Urmas Zutis'e akrüülmaalide näitus „Vaba looming“;
- Valga Keskraamatukogu Lüllemäe haruraamatukogu – „Ajaloolised fotod talvisest Karulast“, „Arheoloogilised uuringud Eestis 2019“, täiskasvanute kunstiringi tööde näitus;
- Valga Keskraamatukogu Tsirguliina haruraamatukogu – „Väike märgi- ja mündikogu“, „Erinevad aabitsad läbi aegade“, „Alati järjel“ (järjehoidjate näitus);
- Valga Keskraamatukogu – „Lugejate lemmikud 2019. aastal“, „Henrik Visnapuu 130“, „Valga mälestusteraamatutes“, „Jaan Kross 100“, „Valga raudtee ajalugu“.

Sidususe suurendamine

Alates 2004. aastast tegutseb Valga Keskraamatukogu juures venekeelne raamatusõprade klubi. Klubi looja ja eestvedaja tegutseb vabatahtlikuna.

2020. aastal käisid nad koos 4 korral ning korraldasid ekskursiooni Narva.

4.6.2 riiklikul tasandil

Eesti Lastekirjanduse Keskus. 15. Nukitsa konkursil osalemine. Üle-eestilised konkursid – maakondliku voo korraldas Valga Keskraamatukogu lastekirjanduse osakond. Programm „Lugemisisu“, millega on liitunud Otepää raamatukogu Keeni haruraamatukogu ning Valga Keskraamatukogu Lüllemäe ja Tsirguliina haruraamatukogu.

Eesti Lastekirjanduse Keskus, Iloni Imedemaa ja Lääne Maakonna Keskraamatukogu. Ilon Wiklandi kohvernäitus „Pikk-pikk teekond“, millest sai maakonnas osa 741 inimest.

Kirjastus Päike ja Pilv. Programm „Minu väike raamatukogu“ – Valga Keskraamatukogu Lüllemäe ja Tsirguliina haruraamatukogu.

Eesti Külaliikumine Kodukant, Eesti Leader Liit, Maaeluvõrgustik, Maaelu Edendamise Sihtasutus, Rakvere vald, Põllumajandus- ja kaubanduskoda, Eestimaa Talupidajate Kesklüü, MTÜ Partnerlus. Maal elamise päev – Valga Keskraamatukogu Lüllemäe ja Tsirguliina haruraamatukogu.

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele

Erinevaid koolitusi toimus maakonna raamatukogudes 206, osalejaid oli kokku 958, sellest Valga vallas 142 koolitust 679 osalejale.

Rühmakoolitusi korraldati 63, osalejaid oli 803, sellest Valga vallas 41 koolitust 575 osalejale:

- Raamatukogutunde korraldati 49, osalejaid oli 672 – õpetati raamatukogu kasutama, tutvustati reegleid, korraldati teematunde oma kogus olevate raamatute tutvustamiseks.
 - Valga Keskraamatukogu Tsirguliina haruraamatukogu korraldab igal sügisel raamatukoguaktuse, kus 1. klassi õpilased saavad pidulikult lugejapileti ning tutvustatakse raamatukogu.
 - Valga Keskraamatukogu lastekirjanduse osakond korraldas 10 temaatilist raamatukogutundi ja 10 Ilon Wiklandi kohvernäituse tegelustundi, toimus 10 lasteaiarühmade tutvumiskäiku raamatukokku.
- Valga Keskraamatukogu teenindusosakonna veebihaldur-konsultant viis 13 noorele projekti „Valga Lõvidega maja“ raames läbi töötoa, mille teemaks oli teabe otsimine Valgas renoveeritud lõvidega maja kohta ja teksti koostamine diginäituse tarbeks.
- 13 koolitust 118 osalejale korraldati enamasti vanemaealistele, keda õpetati arvutit kasutama.

Individaalkoolitusi korraldati 143, osalejaid 155, sellest Valga vallas 101 koolitust 104 osalejale.

- Peamiselt õpetati arvuti kasutamist (meiliaadresside loomine ja e-maili kasutamine, ID-kaardi kasutamine, erinevad e-teenused, e-poodide kasutamist, informatsiooni otsimine jms.), RIKSWebi kasutamist jne.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Raamatukogude kohta käiv esmane info on kättesaadav omavalitsuste kodulehtedel. Olulisemaid raamatukogudes toimuvaid sündmusi kajastab ka valdade kodulehel olev rubriik „Kalender“.

Valga Keskraamatukogu kasutab raamatukogus toimuva reklaamimiseks fuajees asuvat multimeedia ekraani, kuulutusi raamatukogu uksel ja reklaampostil, jagab flaiereid.

Koduleht on 6 raamatukogul:

- Otepää raamatukogu Kuigatsi haruraamatukogul (Kuigatsi Külaseltsi lehel). 2021. aastal plaanib Otepää raamatukogu luua raamatukogudele ühise kodulehe, ettevalmistused selle tegemiseks on juba tehtud.
- Tõrva valla Riidaja ja Taagepera raamatukogul (mõlemad plaanivad sellisel kujul kodulehe pidamise lõpetada).
- Valga Keskraamatukogu ning Lüllemäe ja Tsirguliina haruraamatukogul. Lüllemäe haruraamatukogu iseseisev koduleht pandi aasta lõpus kinni. 2021. aasta jooksul peaksid kõik haruraamatukogud saama oma lehe keskraamatukogu kodulehel – Lüllemäe alustas sügisel oma lehe loomisega.

Sotsiaalmeediat kasutavad informatsiooni jagamiseks 7 raamatukogu:

- Facebooki konto on statistilise aruande järgi 7 raamatukogul, postitusi nendel kokku 884, lisaks on 1 raamatukogu (kes aruandes sotsiaalmeediast ei maininud), aga Facebooki konto on raamatukogul olemas ja postitusi oli seal 46. Lugejate informeerimiseks kasutavad raamatukogutöötajad ka isiklikke kontosid.
- Instagrami konto on 1 raamatukogul, aga 2020. aastal see kasutust ei leidnud.
- Valga Keskraamatukogu kodulehel on terviseeteemaliste raamatute blogi, kuhu lisandus 5 postitust.

Meediakajastus

- Raamatukogude tegevust kajastati ka vallalehtedes („Otepää Teataja“ – 2 artikli, „Tõrva Teataja“ – 1 artikkel, „Valga Teataja“ – 1 artikkel), mis kajastavad ka informatsiooni raamatukogudes toimuvate sündmuste kohta. Maakonnalehes „Lõuna-Eesti Postimees“ ilmus 4 artiklit keskraamatukogus toimunu kohta. Hummuli raamatukogu direktor kirjutas artikleid ajalehele „Ütsainus Mulgimaa“.
- **Raadios:** Tõrva Linnaraamatukogu direktor esines Vikerraadio mulgikeelsetes uudistes ja kohalikus Tõrva raadios; Valga Keskraamatukogu Lüllemäe haruraamatukogu juhataja esines Vikerraadio saates „Reporteritund. Külaelu“.

Väljaandeid 2020. aastal trükist ei ilmunud.

- Otepää raamatukogu Pühajärve haruraamatukogu vanemraamatukoguhoidja koostab 2021. aasta kevadel ilmuvat Pühajärve Põhikooli ja Haridusseltsi 10. almanahhi.
- Valga Keskraamatukogu kodulehele lisati „Valgamaa kodulooline sünnipäevakalender 2021“ ja „Eesti kirjarahva tähtpäevi 2021“.

4.9 Andmebaasid

Koduloolisi materjale koguvad kõik maakonna raamatukogud, aga need ei kajastu andmebaasides. Valga Keskraamatukogu poolt tehtud kodulootöö on kättesaadav raamatukogu kodulehele rubriigi „Valgamaa kodulugu“ alt.

Valga Keskraamatukogus korrigeeriti Valgamaaga seotud andmebaasi ISIK kirjeid. Raamatukogu kodulehel olnud kodulooliste artiklite andmebaas ProCite'is läks kodulehe vahetudes kaduma.

Valga Keskraamatukogu Tsirguliina haruraamatukogu kodulehe vahendusel on kättesaadavad:

- August Gailiti sünnikodu veebileht,
- Linnuteemaliste luuletuste andmebaas.

5. 2021. aasta tegevused

Oluline on säilitada kasutajate huvi ja harjumus raamatukogu kasutada:

- töö laste ja noortega – koostöö tihendamine lasteaedade ja koolidega, koduste laste kaasamine, erinevad üritused raamatukogus, kohtumised (laste)kirjanikega, vaba aja veetmise võimaluste mitmekesistamine.
- võimalikult lai kirjanduse valik – paremini koordineerida raamatukogude vahel komplekteerimist, RVLi võimaluste parem kasutamine, kogude puhastamine aegunud ja seisma jäänud kirjandusest.
- roll kultuurikeskusena – järjepidevus traditsiooniliste ürituste, aga ka uute korraldamisel, eesmärgiga rohkem inimesi kaasata; vajalik koostöö jätkumine erinevate asutustega, aga ka uute koostöövõimaluste otsimine (sh ka raamatukogude omavaheline koostöö ürituste korraldamiseks); vajalik projektide kirjutamine, sest eelarve ei ole alati piisav.
- koolitused – nii arendustegevusealased koolitused raamatukogutöötajatele, erinevad koolitused kasutajatele (N: RIKSWebi koolitused, arvutikoolitused jms.).

2021. aastal on plaanis

- inventuur Otepää raamatukogu Puka haruraamatukogus ja Valga Keskraamatukogu Õru haruraamatukogus.
- Otepää raamatukogu
 - plaanib kodulehe tegemist;
 - plaanis on mõelda raamatukogu logo loomise peale;
 - tahab parandada viidamajandust, et raamatukogud oleksid kergemini leitavad;
 - Nõuni haruraamatukogu töökoormust on plaanis suurendada 0,3-lt 0,5-le.
- Tõrva vald
 - jõustuma peaksid muudatused Tõrva valla raamatukogude struktuuris – peaks toimuma siis, kui Tõrva valla arengukava on vastu võetud.
 - Tõrva Linnaraamatukogu plaanib kasutusele võtta raamatute tagastuskasti ja luua raamatukogu Facebooki konto, mille kaudu kasutajaid teavitada.

- Hummuli raamatukogu juhatajal peaks kevadel ilmuma 7. mälestusteraamat.
- Valga Keskraamatukogu
 - koostab raamatukogu arengukava aastateks 2022-2027;
 - annab 7. korda välja August Gailiti nimelise novelliauhinna;
 - tähistab haruraamatukogude aastapäevi: Hargla – 100, Lüllemäe – 110, Sooru – 95;
 - korraldab 29. oktoobril 21. maaraamatukoguhoidja päeva;
 - planeerib parema lugejateeninduse huvides tagastuskastide soetamist haruraamatukogudele, kus seda veel ei ole ja Valka raamatukapi ostmist;
 - eesmärgiks on raamatukogude pildile toomine: kõik haruraamatukogud saavad oma lehe keskraamatukogu kodulehel, sotsiaalmeedia suurem kasutuselevõtt haruraamatukogude poolt, plaanis on tegeleda viidamajanduse ja haruraamatukogude siltidega.

Koostajad Kristi Simson, Endla Schasmin

Direktor

Allkiri /Triinu Rätsepp/

LISA 1. Personali koolitus

Raamatukogu	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituseks kulutatud
Otepää RK	4	35 h	40.-
Keeni / Sangaste	1	4 h	-
Kuigatsi	2	25 h	-
Nõuni	-	-	-
Puka	-	-	-
Pühajärve	1	6 h	-
Otepää	-	-	-
Tõrva vald	7	179 h	410.-
Helme RK	1	80 h	160.-
Hummuli RK	-	-	-
Riidaja RK	1	17 h	95.-
Taagepera RK	3	24 h	115.-
Tõrva lasteRK	1	2 h	-
Tõrva linnaRK (1 inimene)	3	56 h	40.-
Valga KRK	19	206 h	94.-
Hargla	1	4 h	-
Kaagjärve	-	-	-
Koikküla	-	-	-
Laatre	-	-	-
Lüllemäe	6	39 h	-
Sooru	1	6 h	-
Tagula	-	-	-
Tsirguliina	6	29 h	-
Õru	2	10 h	-
Valga (5 inimest)	8	118 h	-

Koolituse teema	Korraldaja	Osavõtjaid
Raamatukogu veebilehe loomine WordPressi keskkonnas (veebis)	KehaMeeleKool OÜ	3
Interaktiivsed raamatukogutunnid ja harivad online-mängud Sinu raamatukogus (veebis)	Tallinna Keskraamatukogu	3
Kirjastuse Avita koolitus (veebis)	Kirjastus Avita	3
ERÜ maaraamatukogude sektsiooni 29. suveseminar „Raamatukogu kui kogukonna siduja“	ERÜ maaraamatukogude sektsioon, Saare Maakonna Keskraamatukogu	2
Juhtimiskoolituse programm rahvaraamatukogude juhtidele 1. päev – Juhtmeeskonna tugevdamine	Rahvusraamatukogu	2
Programmi Lugemisisu koolitus (veebis)	Eesti Lastekirjanduse Keskus	2
Seminar „Laps ja kirjandus 8: Mäng ja lastekirjandus“ (veebis)	Eesti Lastekirjanduse Keskus, Eesti TA Underi ja Tuglase Kirjanduskeskus	2
Piirkondlik seminar raamatukoguhoidjatele	ETKA Andras	2

Küberhügieeni/infoturbe koolitus vallavalitsuse teenistujatele ja hallatavate asutuste juhtidele	Riigi Infosüsteemi Amet	2
Kirjastuse Koolibri teabepäev	Kirjastus Koolibri	2
Meediapädevus raamatukogudele (veebis)	Rahvusraamatukogu	1
Seminar „Raamatukogu ruum kui teenus“ (veebis)	ERÜ uue mõtte töörühm	1
Vaimse pärandi hoidmise ja uurimise seosed kogukonna ning igapäevaeluga	Rahvakultuuri Keskus	1
Kultuurikorraldaja täienduskursus	Rahvakultuuri Keskus	1
Raamatukogu kodulehe haldamine (veebis)	Kaido Parv	1
Töökeskond, töökeskkonna alased mõisted. Tööohutuse täiendõpe (veebis)	Täienduskeskus	1
Vanemaealiste digimentorlus (veebis)	Tallinna Ülikool	1
Algupärase lastekirjanduse päev „Karvased ja sulelised meie laste- ja noortekirjanduses“ (veebis)	O. Lutsu nim. Tartu Linnaraamatukogu	1
Tööstress – kas ka raamatukogutöötajal?	ERÜ Noorteklubi	1
Koolitus „Ilon Wikland 90“	Eesti Lastekirjanduse Keskus	1
Kooliraamatukoguhoidjate seminar (veebis)	ERÜ kooliraamatukogude sektsioon	1
Reklaampildid ilusaks Canva abil (veebis)	Tartu Kutsehariduskeskus	1
Tööleping vs käsundusleping ja isapuhkuse muudatused (veebis)	Tartu Kutsehariduskeskus	1
Koolitus „Töötamine rõõmu ja südamega“	Jako Koolitus	1
Raamatute parandamine	Tiia Pärnik-Pernik	1

Lisaks osalesid maakonna raamatukogutöötajad:

- 3 osalejat – 17. lasteraamatukoguhoidja päev (ERÜ lasteteeninduse toimikond, Viimsi Raamatukogu).
- 2 osalejat – ERÜ kõne- ja aastakoosolek (ERÜ); 20. maaraamatukoguhoidja päev (ERÜ maaraamatukogude sektsioon, Viljandi Linnaraamatukogu ja Mustla Raamatukogu).
- 1 osaleja – A. Sibula erialapäev (Tallinna Keskraamatukogu); Suveakadeemia päev vabas õhus (TÜ Ühiskonnateaduste Instituut); Täiskasvanud Õppija Nädala piirkondlik teabepäev (Valgamaa Kutseõppekeskus).

LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

- Hummuli raamatukogu direktor esines pensionäride ühenduse üritustel, tutvustades uudiskirjandust ja lugedes katkendeid, tutvustas enda kirjutatud raamatuid Karksi-Nuias toimunud Mulgi laadal.
- Riidaja raamatukogu direktor tegi mitmel korral giiditööd Riidaja mõisa hoones ja pargis.
- Taagepera raamatukogu direktor esines Ala Külaseltsi koosolekutel.
- Tõrva Lasteraamatukogu direktor tutvustas Nukitsa konkursi raamatuid.
- Valga Keskraamatukogu lastekirjanduse osakonna juhataja ja Tsirguliina haruraamatukogu juhataja tutvustasid maakonna raamatukogude töötajatele koolituspäeval Ilon Wiklandi kohvernäitust.

- Ilon Wiklandi 90. juubelile pühendatud kohvernäitust „Pikk-pikk teekond“ tutvustasid lasteaedades ja koolides Otepää raamatukogu Keeni ja Sangaste haruraamatukogu raamatukoguhoidja; Tõrva Lasteraamatukogu juhataja; Valga Keskraamatukogu lastekirjanduse osakonna juhataja, Koikküla, Lüllemäe ja Tsirguliina haruraamatukogu juhatajad.
- Valga Keskraamatukogu Lüllemäe haruraamatukogu juhataja rääkis Jõgeva valla raamatukogude töötajatele Valga valla haruraamatukogude kogemusest Valga Keskraamatukoguga liitumisel ja tegi keskraamatukogu koolituspäeval ettekande „Valgamaa rahvaraamatukogud kogukonna vaates aastatel 2015-2019“ (kokkuvõtte Tallinna Ülikooli magistritööst).
- Valga Keskraamatukogu Tsirguliina haruraamatukogu juhataja tutvustas rahvajutu aastat, vana aja lugusid ja esemeid Öru Lasteaed-Algkoolis ning viis raamatukogus läbi mitmeid töötubasid.

LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu	Teostatud tööd (2020)
Otepää raamatukogu Sangaste haruraamatukogu	Vahetati ära 2 akent, välistrepp sai uue katte*
Riidaaja raamatukogu	Mõisahoonel puhastati veerennid*

* Ei kajastunud raamatukogu eelarves

LISA 4. Laste- ja noorteüritused

Raamatukogu	Ürituse nimi	Osa- võtjaid
Otepää RK		
Keeni	3 Ilon Wiklandi kohvernäituse „Pikk-pikk teekond“ tegelustundi	195
	Üritus „Tervitame advendiaja algust“	42
Pühajärve	15 ettelugemist lasteaias	132
	2 ekskursiooni raamatukokku	20
	Viktoriin „Otsi ja tea“ (5.-9. klassi õpilastele)	60
	5 raamatukogutundi	56
Sangaste	Muinasjutulaupäev	16
	Ilon Wiklandi kohvernäituse „Pikk-pikk teekond“ tegelustund	27
Otepää	10 muinasjutu ettelugemist WhatsApp'i keskkonnas	70
	Üritus „Uue aasta tervitused“	21
	Eepose „Kalevipoeg“ lugemine	20
	1 raamatukogutund	22
Tõrva vald		
Helme RK	2 lauamängude õhtut	31
	2 jõuluvana postkontorit	45
	Emakeel – kodukeel (Ritsu Lasteaed-Algkoolile)	15
Taagepera RK	Vabariigi aastapäeva-hõngulised tubased vastlad	17
	3 raamatukogutundi	32
Tõrva lasteRK	2 Ilon Wiklandi kohvernäituse „Pikk-pikk teekond“ tegelustundi	111
	Nukitsa konkursi raamatute tutvustamine	179
	Emakeelepäev lasteaias Mõmmik (eesti rahvajutu aasta raames)	52

	Ettelugemispäev lasteaias Mõmmik (rühmas Mesimummid)	17
Valga KRK		
Kaagjärve	Emakeelepäev – külas Kaagjärve lasteaiarühm	12
Koikküla	Ilon Wiklandi kohvernäituse „Pikk-pikk teekond“ tegelustund	55
Lüllemäe	6 virtuaalset muinasjututundi (Facebookis)	
	4 väikelaste jututundi	22
	3 projekti Lugemisisu teematundi	36
	2 pintseldamise päeva	66
	Ilon Wiklandi kohvernäituse „Pikk-pikk teekond“ tegelustund	59
	Temaatiline kunstiring ajakirja „Täheke“ toimetajatega	18
	Kohtumine ajakirja „Täheke“ toimetajatega	28
	Kohtumine Aapo Ilvesega	37
	Raamatute tutvustamine Lüllemäe Põhikoolis	26
	Koolivaheaja veebiviktoriin	8
	Programmi Lugemisisu lõpetamine	13
	5 raamatukogutundi	45
Sooru	Külas on jutuvestja Piret Päär	3
	Kohtumine Contraga	3
	Raamatukogutund	6
Tagula	2 muinasjututundi	12
	Meisterdamine	4
Tsirguliina	10 Ilon Wiklandi kohvernäituse „Pikk-pikk teekond“ tegelustundi	128
	7 programmi Lugemisisu teematundi	92
	2 kooliraadio vahendusel läbi viidud teemapäeva: tsirgupäev ja ettelugemise päev	255
	Nukitsa konkursi raamatute tutvustamine	70
	Rahvajutu aasta, vana-aja lood ja esemed (Õru Lastead- Algkoolis)	15
	Ettelugemine lasteaias teemanädalal „Põhjamaa loomad“	9
	Emakeelepäev lasteaias (eesti keele murded, hüpiknukk Muki etendus)	27
	Kohtumine ajakirja „Täheke“ toimetajatega	66
	Hommi kuhämarus lastele (Põhjamaade kirjandusnädal)	72
	3 raamatukogutundi	48
Õru	4 ettelugemist lasteaias	28
	4 üritust koolis	47
	Raamatukogutund	11
Valga	26 virtuaalset meisterdamisringi (sh 16 virtuaalset)	104
	24 (muinas)jututundi (sh 15 virtuaalset)	80
	3 koolivaheaja filmineljäpäeva	30
	Valgamaa Luuleprõmm 2020	17
	Maakondlik isamaaliste luuletuste lugemise konkurss (5.-8. klassidele)	20
	Maakondlik emakeelepäeva veebipõhine viktoriin (5.-6. klassidele)	27
	Suvelugemise lõpetamine ja kohtumine kirjanik Mika Keräneniga	84

	Maakondlik info-otsingu võistlus „Valga maakond 100“ (põhikooli õpilastele)	9
	Maakondlik üleriigilise ettelugemise võistluse „Minu vanaisa nägi, kuidas kerkis Munamägi...“ eelvoor	4
	Kohtumine Mika Keräneniga (4. klassidele)	48
	Piirilinna Põnevusmäng	40
	20 raamatukogutundi	301
	10 Ilon Wiklandi kohvernäituse „Pikk-pikk teekond“ tegelustundi	151

LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine

Maakonna keskraamatukogu koordineerib komplekteerimist – läbi komplekteerimisosakonna lisandus maakonna raamatukogude kogudesse 90,4% raamatutest, sh ostudena 95,7%. Riik eraldas teavikute komplekteerimiseks maakonna raamatukogudele 60 314.- eurot, määruse lisas loetletud teavikute ostmiseks kulutati saadud summast 36,4% ja kultuuriperioodika tellimiseks 1 797.- eurot.

Keskraamatukogu haldab andmebaasi RIKS: koostab kirjed, lisab eksemplarid, korrastab vanemaid kirjeid. 2020. aastal jätkus lugejate andmebaasi korrastamine.

Keskraamatukogu tehtud kodulootöö on kättesaadav raamatukogu kodulehel. Valgamaaga seotud isikute andmebaasi ISIK kirjeid korrastati ja täiendati, koostati keskraamatukogu kodulehel kättesaadav kodulooline sünnipäevakalender.

Rahvaraamatukogude statistilist aruandlust korraldame vastavalt kehtivale seadusele, edastades aruanded tähtajaks Rahvusraamatukokku ja Kultuuriministeeriumile.

Keskraamatukogu korraldas 2020. aastal maakonna raamatukogudele 3 teabepäeva, kus osales 45 inimest.

Kohapeal nõustati 20 raamatukogu 35 korral, telefoni ja meili teel on nõustamine pidev. Keskraamatukogu aitas inventuuri läbi viia 2 raamatukogus, kogusid aegunud teavikutest puhastada – 3 raamatukogus. Kogude puhastamine ja inventuuridega abistamine jätkub ka edaspidi.

Valga Keskraamatukogu korraldas 7 maakondlikku konkurssi ja võistlust/viktoriini õpilastele, sh 3 vabariikliku konkursi eelvooru.